

Latgališu woceleite

Latgali var tikai mīlēt

«Lielie Muļķi» – ciems bez muļķiem

Inta Babina lepojas, ka var popularizēt «Lielos Muļķus» pasaulē. Vietu rotā cilvēki, arī «Lielajos Muļķos» cilvēki visos laikos ir kopuši zemi, lolojuši bērnus, lūguši Dievu un sapņojuši par labākiem laikiem, saka Inta

Egita Terēze Jonāne

Latvijas citu novadu un ārzemju cilvēki tikai šajā gadsimtā uzzināja, ka Latgalē ir ciems «Lielie Muļķi» (Krāslavas novada Ūdrīšu pagastā). To sāka popularizēt vietējie iedzīvotāji Latgales tematisko ciemu projektā, bet šobrīd to dara seriāls ar tādu pašu nosaukumu «Lielie Muļķi». Pēc Krāslavas novada tūrisma informācijas centra vadītājas Tatjanas Kozačukas ieteikuma ciemos pie ZS «Cīruļi» saimnieces Intas Babinas «Lielajos Muļķos», kura jebkurā dienas laikā zina stāstīt par šo ciemu. Viņa to dara ar lielu mīlestību un lepnumu, pajokodama, ka, lai arī ciemam ir tāds interesants nosaukums, tomēr tas ir ciems bez muļķiem.

Iedzīvotāji nepiekrita ciemu pārdēvēt par «Rudņu»

Latvijai atgūstot neatkarību, Inta ar vīru iegādājās īpašumu «Lielajos Muļķos». «Jau toreiz vecie cilvēki man stāstīja, ka padomju laikā piedāvāja šo ciemu nosaukt citādāk. Viens variants bija «Rudņa» (tā sauc upi, kas tek tepat Ūdrīšos). Bija arī citi varianti. Taču vietējie iedzīvotāji iespītējās, ka nevajag citu nosaukumu, lai paliek vecais, jo te ir dzīvojuši vecvecāki, izauguši viņu bērni. Tad atnāca Daugavas HES projekta laiki. Zinot, ka viss būs zem ūdens, te brauca arheologu un studentu ekspedīcijas (izrādās, tepat aiz mūsu kūts atrodas senā Daugavas gultne, mēs joprojām atrodam akmeņus ar kukaiņu, skuju, gliemežvāku fosilijām). Bet HES'u neuzcēla. Un labi, ka tā, citādi mūsdienās «Lielie Muļķi» nekļūtu par interesantu tūristu galamērķi. Diemžēl cilvēki, kuriem bija uzvārds Muļķis, tie visi jau ir miruši. Pēdējos vēl satiku deviņdesmitajos,» saka Inta.

«Latgales tematisko ciemu» ciems

Inta ar vīru iekopa bišu dravu, ražoja bišu produktus. Kad tapa projekts «Latgales tematiskie ciemi», Tatjana Kozačuka ierosināja Intai veidot savu tūrisma produktu «Lielo Muļķu ciems». Inta atminas: «Tanī brīdī es par šo ciemu nezināju neko, jo pati neesmu vietējā (atbraucu strādāt no Limbažiem). Piecus gadus cēlām šo māju – ar saviem spēkiem un bez kredīta, un tagad šeit esmu nodzīvojusi jau 25 gadus. Raku informāciju par «Lielajiem Muļķiem» in-

ternētā, raku grāmatās. Izrādās, «Lielajos Muļķos» pirms Otrā pasaules kara bija ziedu laiki, jo ciemā atradās vairāk nekā 50 viensētas un katrā viensētā bija pa pieci – septiņi bērni. Tagad atrodam ar mežu apaugušus vecu māju pamatus, vecas akas. Jaunās Latvijas laikā jaunieši sāka braukt projām, un šeit ir palikuši tādi kā mēs un vēl vecāki cilvēki. Tukšas mājas, dažās īpašnieki atbrauc tikai vasarās. Ja viņi dzīvotu katru dienu, būtu dzīvība. Nu jā, un kad sāka braukt žurnālisti pie mums (vispirms no Krievijas televīzijas, pēc tam Latvijas žurnālisti), tad ciems kļuva atkal pazīstams. «Lielos Muļķos» iemūžināja arī vācu žurnālisti no Berlīnes, un turklāt samaksāja mums naudu par to, ka viņi mūs filmēja. Tādi mēs esam – populāri.»

«Lielie Muļķi» rotā seriāla nosaukumu

«Tie, kas seriālu filmēja, bija atbraukuši arī uz «Lielajiem Muļķiem», bet no mūsu ciema seriālā nav nekā. Varbūt ir nofilmējuši kādu Krāslavas skatu. Mūsu nosaukumu «Lielie Muļķi» – to gan viņi ir paņēmuši,» saka Inta. Viņa uzskata, ka seriāla veidotājiem bija jāparunājas ar vietējiem cilvēkiem, jāparāda viņi, pats ciems, kapsēta, kur pirmie apbedījumi datēti ar 18. gadsimtu.

Atgādināšu, ka seriāls «Lielie Muļķi», kas šogad piedzīvoja noslēdzošo trešo sezonu, stāsta par trim draugiem, un viens no tiem «Garais» jeb Jānis Ūga ir atgriezies no ārzemēm, lai filmētu savu un draugu Rainīša un Egīla ikdienu «Lielajos Muļķos».

Kā radās ciema nosaukums «Lielie Muļķi»?

Vietējie iedzīvotāji no paaudzes uz paaudzi esot stāstījuši leģendas, kā ciems ieguvis nosaukumu «Lielie Muļķi». Viena leģenda vēsta, ka toreiz šajā vietā saimniekojošais Ludvikovas muižas kungs esot vietējos iedzīvotājus saucis par muļķiem, jo tie kalpojuši viņam bez atelpas. Arī Muļķa uzvārdu cilvēkiem iedeva kungi pēc tās vietas, kur cilvēks dzīvoja, nosaukuma.

Cilvēki uz «Lielajiem Muļķiem» brauc arī šodien

Inta saka, ka šodien cilvēki brauc uz ciemu ne tikai nosaukuma dēļ. Brauc uz kapusvētkiem, tāpat brauc pēc svētavota ūdens. Arī tas, ka ciems atrodas dabas

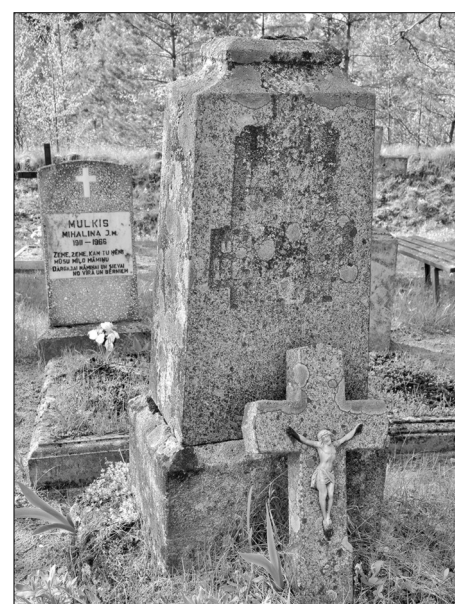
Ciema nosaukums, informatīvais stends un šūpoles ir uzstādīti par projekta naudu, tie ceļotājus mudina apstāties, lai vairāk uzzinātu, kādi ir «Lielie Muļķi». Pa to pašu ceļu vēl tālāk atrodas arī «Mazie Muļķi» ar vienu viensētu, vēl citā vietā ir «Meža Muļķi»

Ceļš līdz «Lielo Muļķu» kapsētai ir aizaudzis. Bēres notiek reti. Vien dažās viensētās rosās cilvēki. Viņi ir vienisprātis – ja jaunie atgriezīsies, ciems atdzims

parkā «Daugavas loki», arī tas vilina cilvēkus ciemoties ciemā «Lielie Muļķi». Inta pastāsta: «Mans dēls Pāvils veidoja šo uzrakstu «Lielie Muļķi» kokā. Viņš ir jaunākais un dzīvo ar mums – vecākiem. Vecākais dēls strādā Norvēģijā, bet meita dzīvo Anglijā. Jaunākajam patīk koks un metāli. Diemžēl neviens bērns negrib darboties ar bitēm. Tagad mums vairs nav simts bišu saimes. Turam stropus tikai tūristu un pašu veselībai. Tūristi pērk bišu produktus ar logo «Lielo Muļķu ciems». Mēs ieejam arī medus mājā, un tūristi saka, ka, izejot laukā, vairs nekas nesāpot. Mūsu bites strādā tepat «Lielo Muļķu» pļavās. Pārdodam arī atslēgu piekariņus, koka karotes un virtuves lāpstiņas ar ciema nosaukumu (arī tos darina dēls). Dzīve rit savos ceļos. Kā tur būs tālāk – to jau zina tikai Dievs. Bet šodien mēs varam priecāties, ka ciems «Lielie Muļķi» pastāv un ka tas ir interesants pārējai pasaulei.» Inta aicina lasītājus pētīt savas dzimtas un vietas vēsturi, tā var būt aizraujoša pašiem un citiem cilvēkiem. ▣

Autores foto

Kapsētā uz kapakmeņiem redzami arī mirušo vārdi ar uzvārdu Muļķis. Visas kapu kopīgas ir apkoptas, daudzas klāj zaļes sega, senākie krusti ir nolūzuši, bet atstāti turpat kapos. Vietējie vēl atminas vecvecāku stāstīto, ka pagājušā gadsimta sākumā vismaz 100 ciema iedzīvotājiem bija uzvārds Muļķis. Tagad visi šī uzvārda īpašnieki ir miruši

Šis projekts tiek realizēts ar Latgales reģiona attīstības aģentūras, Valsts kultūrkapitāla fonda un AS «Latvijas valsts meži» finansiālu atbalstu